

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze Środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Gdańsk/ Pomorze / Prusy

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Musaeum Gottwaldianum

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

kolekcja prywatna, przekształcona w prywatne muzeum

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Gabinet Christopa Gottwalda został założony w drugiej połowie XVII w. i uzupełniany przez Johanna Christoph Gottwalda do 1713 r. W kolekcji zbioru wchodziły zbiory przyrodnicze oraz instrumenty naukowe. Zbiory zostały sprzedane na aukcji w 1714 r. Część z nich została zakupiona do Kunstkamery Piotra Wilkiego w Petersburgu, ob. w zbiorach Muzeum Mineralogicznego im. A. J. Fersmana.

Daty działalności / zakres czasowy:

1690-1716

Dostępność

ograniczona

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		1690: Fleischergasse 25/28 (ob. ul. Rzeźnicka)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowan y)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Christopher Gottwaldt 1636-07-01 1700-01-12

lekarz, doktor medycyny i filozofii, kolekcjoner, rytownik; absolwent Gimnazjum Akademickiego, podjął studia medyczne w Starsburgu i Lejdzie. Praktykę lekarską rozpoczął w 1663 r. Członek Akademii Nauk Przyrodniczych w Halle (od 1698 r.)

Johann Christoph Gottwald 1670-07-24 1713-08-01

lekarz, badacz przyrody

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Kalendarium (historia instytucji)

XVII/XVIII w. Sprzedana w 1716 r. i wywieziona do Rosji

Gabinet Christopa Gottwalda został założony w drugiej połowie XVII w. Gromadzona kolekcja obejmująca przede wszystkim zbiory przyrodnicze oraz przyrządy naukowe była znana i ceniona wśród podróżników. Wygląd Gabinetu oraz zgromadzone okazy ilustruje katalog autorstwa kolekcjonera. Po śmierci Christopa Gottwalda kolekcję uzupełniał jego syn Johann Christoph Gottwald (do 1713 r.). Musaeum Gottwaldianum opisana została w katalogu aukcyjnym z 1714 r. Zbiory mineralogiczne zostały najprawdopodobniej zakupione przez wysłannika carskiego w 1714 r., a w 1716 r. trafiły do zbiorów Kunstkamery Piotra Wielkiego (ob. w zbiorach Muzeum Mineralogicznego im. A. J. Fersmana). Kolejne okazy ze zbiorów sprzedawane były w kolejnych latach przez wdowę po Johannie Christopie Gottwaldzie, prawdopodobnie część z nich zakupiło Gdańskie Towarzystwo Przyrodnicze.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1694: donice z egzotycznymi roślinami (koralodrzew), bezoary, kora cynamonowca, muszle, kolekcja owadów, zbiory przyrodnicze, górnicze, artefakty;
przed 1700: kolekcja przyrodnicza, plansze miedziorytnicze, rękopisy
po 1700: naturalia, starożytności
przed 1714: zbiory mineralogiczne z Europy Środkowej, krajów niemieckojęzycznych (Śląsk, Węgry, Czechy, Saksonia, Nadrenia, Westfalia, Turyngia, Góry Harzu, Tyrol, Szwajcaria, Skandynawia, basen Morza Śródziemnego, Ukraina Wschodnia); 240 obiektów (srebro, złoto, miedź, żelazo, ołów, rtęć, siarka, sole, kamienie szlachetne i półszlachetne, muszle), minerały i skamieniałości, kolekcja 200 bursztynów z inkluzjami zwierzęcymi, przezroczyste i inn.; 66 futerałów z oszlifowanymi kamieniami; kamienie wyciągnięte z trzewi, bezoary, aetyt, bufinit; 3000 minerałów, skał i skamieniałości; animalia i vegetabilia (muszle, pancerze, szkielety morskich zwierząt, ptasie głowy i dzioby, kły, zęby, strusie jaja, i inn.); nasiona i rośliny, korzenie, orzechy, szyszki, owoce; 123 artefakty, modele, exotica, przedmioty z kości słoniowej, figurki starożytne, medale okolicznościowe, drzeworyty, portrety; korale, relikwia, szkielety; przedmioty w słojach;

Do najcenniejszych okazów należały m.in. „kamień zwany de cobra de capello” oraz „kamień wydobyty z prawej nerki króla polskiego Jana III po jego śmierci”.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

1694: podróżnik Carl Arndt w czasie podróży z Rostocku do Królewca

Strategia pozyskiwania zbiorów

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

przed 1714: 6 dużych szaf, liczne eksponaty poza szafami, naczynia laboratoryjne, apteczne; część zbiorów przechowywana była w skrzyniach, pudłach, słojach umieszczono na stołach, stolikach, na podłodze, część zawieszono na ścianach i pod sufitem, część w komodach i mniejszych kabinetach; w 3 szafach zbiory mineralogiczne (szafa intarsjowana marmurem);

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Musaeum Gottwaldianum, sive catalogus rerum rariorum, tam naturalium, quam artificialium, longa annorum serie. Curaque et sumtibus haud exiguis collectarum, à viris d.v. excellentissimis experientissimisque, D. Christophoro Gottwaldio, Med. D. & Phisico Gedanensi, Patre & D. Joh. Christoph Gottwaldio, Med. D. filio, quas publica auctione in aedibus Gottwaldianis Anno 1714. d. [...] Divendet Georgius Mattern.

Typis JOH. ZACHARIAE STOLLI [Gedani 1714].

<https://digital.slub-dresden.de/werkansicht/dlf/63982/1/>

Tytuł w języku polskim (przekład. Daria D. Nowgorodowa): „Muzeum Gottwalda lub katalog rzeczy rzadkich tak naturalnych, jak i artystycznych, w ciągu wielu lat staraniami i znacznymi środkami zebranych z woli boskiej przez mężów przewspaniałych i doświadczonych wielce Doktora Christopa Gottwalda, doktora medycyny i nauk przyrodniczych z Gdańska, ojca, i Doktora Joh. Christopa Gottwalda, doktora medycyny, syna, którzy na otwartej aukcji w domu Gottwaldów [...] 1714 będzie licytować Georg Mattern”

/ cyt. za Daria D. Nowgorodowa

“Muzeum gdańskich lekarzy i kolekcjonerów Gottwaldów było kolekcją, której wpływu na kształtowanie najstarszych muzealnych zbiorów Rosji nie da się podważyć. Jednak oczywiste braki w zakresie historycznych danych na temat kolekcji są przyczyną tego, że nie została zbadana zarówno ona, jak i w ogóle osiemnastowieczne rosyjskie praktyki kolekcjonerskie. (...)”

/ cyt. za Daria D. Nowgorodowa

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Daria D. Nowgorodowa, Musaeum Gottwaldianum i jego losy w Rosji/ Musaeum Gottwaldianum and Its Afterlife in Russia
Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym PL ISSN 1643-8191, t. 46 (3)/2018, s. 109–137

Katarzyna Pękacka-Falkowska, Instrumenty chirurgiczno-anatomiczne i rytownicze gdańskiego lekarza Christopha Gottwalda (1636–1700), Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym PL ISSN 1643-8191, t. 46 (3)/2018, s. 157–183

K. Pękacka-Falkowska, Wokół sprzedaży gdańskiego muzeum doktorów Gottwaldów: Johann Philipp Breyne i jego korespondenci, „Zapiski Historyczne” 2017, t. 82, z. 3. s. 33–50, <http://dx.doi.org/10.15762/ZH.2017.34> (dostęp: 22.11.2017),

Katarzyna Pękacka-Falkowska, Wokół kolekcji przyrodniczych w Rzeczypospolitej Obojga Na-rodów. Cz. I: Christoph i Johann Christoph Gottwaldowie oraz ich gdańskie muzeum, Kwartalnik Historii Nauki i Techniki. 2018, nr 2, s. 51-97

http://www.academia.edu/37874778/Musaeum_Gottwaldianum_i_jego_losy_w_Rosji_Musaeum_Gottwaldianum_and_Its_Afterlife_in_Russia

<http://www.ejournals.eu/KHNT/2018/2-2018/art/12799/>

https://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=GOTTWALDT_JOHANN_CHRISTOPHER

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Portret Johanna Christopera Gottwalda:

https://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=GOTTWALDT_JOHANN_CHRISTOPHER

Zdjęcia obiektów i katalogów Gottwaldianum:

http://www.academia.edu/37874778/Musaeum_Gottwaldianum_i_jego_losy_w_Rosji_Musaeum_Gottwaldianum_and_Its_Afterlife_in_Russia

Ciekawe cytaty

[...]. W tym samym roku [1716] z Gdańska przywieziono wspaniałe zbiory doktora Gottwalda, które w większości składały się z minerałów, muszli i drogocennych kamieni wraz z wielką liczbą bursztynów wszelkiego kształtu i barwy, wśród nich było wiele takich, które zawierały owady lub inne przedmioty należące do królestw zwierząt i roślin [...].

J. Bacmeister, Opyt o bibliotekie i kabiniecie riedkosteij i Istorii Naturalnoj Sanktpietierburgskoj Impieratorskoj Akadiemii Nauk, izdannoj na francuzskom jazykie Iogannom Bakmiejstierom Podbibliotekariem Akadiemii Nauk, a na Rossijskij jazyk pieiewiediennoj Wasilijem Kostygowym. SPB: Tipografija morskogo szlachietskogo kadietsko-go Korpusa, Sankt Petersburg 1779, s. s. 109–110, cyt. za: (Nowogrodowa, 2018: 111)

http://www.academia.edu/37874778/Musaeum_Gottwaldianum_i_jego_losy_w_Rosji_Musaeum_Gottwaldianum_and_Its_Afterlife_in_Russia

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Anna Kornelia Jędrzejewska

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	